

REFERAT Teknik- og Miljøudvalget 2014-2017 d. 08-05-2017

Mødedato Mandag d. 08. maj 2017 kl. 00:00

Mødested mødelokale 1, Skovløkken 4, Tejn

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsorden.....	3
Helhedsplan for Allinge Orientering.....	5
Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016 samt notat over indkomne bemærkninger og sammenfattende	10
Forslag til lokalplan for nye færgefaciliteter på Rønne Havn.....	14
Planforslag for solcelleparker ved Aakirkeby og ved Stenseby.....	16
Ansøgning fra Svanekegaarden om støtte til reovering af gårdsplads.....	21
Udfordringer for den kommunale madproduktion i forbindelse med etablering af køkkener på pleje	24
Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende madskoleordninger.....	28
Status på mål for 2017 og målproces for budget 2018 - teknik- og Miljøudvalget.....	34
Opsamling på deltagelse i KLs Teknik og Miljømøde.....	37
Gensidig orientering.....	39
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	41
Koordinering med andre politikområder.....	43
Lukket.....	45
Lukket.....	46
Lukket.....	47
Lukket.....	48
Lukket.....	49
Lukket.....	50
Lukket.....	51
Lukket.....	52
Lukket.....	53

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsorden

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsorden

85.02.02G00-0008

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	1	

Fraværende

Steen Frandsen.

Bemærkninger til dagsordenen

Punkt 7, "Udfordringer for den kommunale madproduktion i forbindelse med etablering af køkkener på plejecentre" behandles som et fællespunkt med Social- og Sundhedsudvalget i mødelokale C kl. 15.30.

Carsten Scheibye og Torben Rønne Larsen mener, at høringssvarene burde have været tilknyttet dagsordenspunkt 8, "Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende madskoleordninger".

Punkt 2: Helhedsplan for Allinge Orientering

Åbent punkt

2 Helhedsplan for Folkemødet og Allinge

00.16.00P20-0032

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	2	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

Arbejdet med den strategiske helhedsplan for Allinge og Folkemødet har siden den politiske behandling i december 2016 fokuseret på Cirkuspladsen og Kyststien/Kystpromenaden, det videre samarbejde med borgere og interessenter samt fondsansøgninger. Arbejdet med helhedsplanen er en proces som forløber over flere år og derfor vil der regelmæssigt være orienteringspunkter på Teknik- og Miljøudvalgets møder, når projekter bevæger sig ind i nye faser.

Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- At orienteringen tages til efterretning.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

På Teknik- og Miljøudvalgets møde den 5. december 2016 vedtog udvalget følgende for det videre arbejde;

- en strategisk helhedsplan for Folkemødet og Allinge som langsigtet, retningsgivende plan for udviklingen af Folkemødet og Allinge, og
- at den skitserede plan for Cirkuspladsen skulle viderebearbejdes til indhentning af tilbud, fundraising og projektering, og
- at den skitserede plan for kyststien og kystpromenaden med tilhørende nedslagspunkter skulle viderebearbejdes til indhentning af tilbud, fundraising og projektering, og
- at husning af Folkemødesekretariatet i Allinge afventer Folkemødeforeningens bestyrelses beslutning, og opgaven overdrages til Folkemødeforeningen.

Samarbejde med arkitekter

I begyndelsen af 2017 har arbejdsgrupperne på hhv. Cirkuspladsen og Kystpromenaden taget kontakt til to arkitektteams fra parallelopdraget, der havde den største aktie i de respektive områder.

Cirkuspladsen - her har projektgruppen valgt at samarbejde med Team JAJA, som havde udarbejdet et smukt forslag til indretning af Cirkuspladsen. Deres oprindelige forslag kræver

dog nogle ændringer, således at lokale ønsker bliver indarbejdet og de realistiske muligheder overvejet. Projektgruppen har ligeledes valgt at inddrage de tilstødende områder i planlægningsprocessen dvs. Kampeløkke Havn og Danchells Anlæg for at få en helhedsbetragtning for det samlede område.

JAJA arkitekter er desuden indgået i et samarbejde med Nordlandshallens bestyrelse omkring funktionsforbedring og en udvidelse af hallen. Således skal hele området og Nordlandshallen fremstå sammentænkt, når det kommer til funktionerne og det overordnede design.

Kyststien/Kystpromenaden – Team SLA arbejdede aktivt med et stiforløb, der bandt byen bedre sammen på langs fra Cirkuspladsen til Næs, og sikrede bedre adgang til vandet via forskellige nedslagspunkter. Derfor blev SLA arkitekter valgt til at viderebearbejde Kystpromenaden og nedslagspunkterne (havbad, terrassering, rekreativt område mv.) og indarbejde lokale ønsker og de realistiske muligheder i deres forslag.

Begge teams arbejde tager udgangspunkt i de løst skitserede og politisk godkendte helhedsplaner på mødet den 5. december 2016.

Samarbejde generelt

Ud over samarbejdet med de lokale arbejdsgrupper, har vi også valgt at involvere en række foreninger og interessenter i arbejdet omkring planerne, herunder Domen som gerne vil være med til at udvikle Domens potentiale i byen. Vi har bl.a. taget kontakt til Destinationen, DGI, ASG og TIF omkring outdoor-aktivitetsmuligheder i området.

Vi taler sammen med erhvervsdrivende og den nyetablerede "Erhvervsgruppe 3770". Vi har et tæt samarbejde med Kampeløkke Havn bestyrelse, som har planer om at bygge et klublokale på havnen, således at vi igen her sikrer synergi mellem de forskellige tiltag.

Vi har derudover afholdt et par workshops med Kongeskærskolens 6. og 9. klasser omkring ungdomsliv på Nordlandet. Her var der stort engagement og der kom en række ønsker omkring eventuelle tiltag for unge i byen, som vi har forsøgt at indarbejde i planerne. Det handler bl.a. om at have et sted, hvor man kan hænge ud og være aktiv (herunder en række streetmuligheder). Mange unge har meldt sig til arbejdsgrupper, som skal viderebearbejde ideer og forslag.

Folkemødet

Folkemødesekretariatet er en af vores primære samarbejdspartnere. Alle fysiske ændringer og forbedringer indenfor Folkemødets område koordineres med Folkemødesekretariatet.

Til Folkemødet 2017 er det planlagt at friholde Kirkegade for telte. Det giver mulighed for at etablere et velkomst- og oplevelseselement for festivalens gæster, hvor hensigten er at fortælle historien om Folkemødet og Allinge. Den sidste del af udstillingen vil have til formål at kigge fremad – hvor er byen på vej hen, og hvor er Folkemødet på vej hen, og her har vi mulighed for at præsentere arkitekternes og vores visionsarbejde med byen.

Det har primært tre formål;

- en location hvor vi kan invitere og tiltrække fonde for hvem vi kan præsentere projektet, og
- formidle tanker om omkring helhedsplanen til Allinge borgere og den brede befolkning generelt, og
- vi håber også, at udstillingen kan være med til at vise andre kommuner, hvordan man som kystby, festivalby, turistby og helårsby kan arbejde med fysiske tiltag, der kommer alle årstider og anvendelser til gode.

Derudover deltager projektgruppen ligeledes i events der relaterer sig til kystbyer og turisme, etc.

NÆSTE SKRIDT

Fundraising Op til Folkemødet 2017 vil projektgruppen i samarbejde med kommunens fundraiser udarbejde en fondsstrategi for det samlede projekt, som der skrives ansøgninger på baggrund af over sommeren.

Projektgruppen er i skrivende stund i kontakt med Lokale og Anlægsfonden og repræsentanter fra gruppen og Nordlandshallens bestyrelse skal den 8. maj til København og præsentere projektet Cirkuspladsen-Nordlandshallen, samt Kystpromenaden med tilhørende nedslagspunkter.

Områdefornyelsen Kommunalbestyrelsen skal inden den 1. april 2018 træffe en beslutning om områdefornyelse i Allinge, jf. byfornyelseslovens § 5, på grundlag af et byfornyelsesprogram, og ansøge Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen om tilsagn om refusion af udgifter til gennemførelse af beslutningen inden for den meddelte reservation på i alt 9,0 mio. kr. (3,0 mio. kr. er statens andel og 6,0 mio. kr. er den kommunale andel).

Projektgruppen forventer at fremlægge byfornyelsesprogram for Allinge til politisk vedtagelse i juni 2017.

Kongeskærskolen Projektgruppen planlægger at gennemføre en samskabelsesproces med de unge på den anden side af sommerferien, og frem mod efteråret gennemarbejde et projekt, som de unge kan tage ejerskab til og i høj grad være med til at udvikle.

Outdoor aktiviteter - workshop Projektgruppen har planlagt at afholde en lille workshop i foråret 2017 med deltagelse af relevante outdoor-aktører. Vi skal primært snakke om hvorvidt det er muligt at indarbejde en række simple fysiske greb i arealet omkring Cirkuspladsen, Kampeløkke Havn og Nordlandshallen.

Strategi for udvikling af Kjærnæs Kjærnæsgrunden udgør et centralt strategisk område under Folkemødet, men står uden anvendelse størstedelen af året. Indtil der foreligger strategier for arealanvendelse og godkendte planer for fremtidig udvikling af grunden, gives området et midlertidigt udtryk med opdelte parkeringsområder, rumdelte opholds- og legeområder.

Der vil blive foretaget terrænregulering på området i foråret 2017. Terrænregulering er forarbejde for de fremtidige planer om at fjerne en del af kystsikringsmuren og etablere sti/kystpromenade langs Kjærnæsgrunden så tæt på klipper og vand som muligt. Der er foretaget landmålinger og lavet beregninger på hældninger i forhold klima- og stormsikring og indgået aftale med Nordbornholms Røgeri, hvad angår kørselsforhold mv. Muren bibeholdes for nuværende, og kystpromenaden samt de to ideer om etablering af "Almindingen" og "skærgård" etableres på et senere tidspunkt. SLA arkitekter arbejder på at detaljere Kystpromenaden og nedslagspunkter langs promenaden. Det endelige projekt vil blive forelagt TMU.

Realisering af projekter - Skitseforslag til Cirkuspladsen og omkringliggende arealer samt Kystpromenaden med nedslagspunkter vil blive politisk behandlet i august 2017. Vi forventer på det tidspunkt at have overblik over medfinansiering af projekterne, således at projektering og licitation kan forløbe i efteråret 2017 og anlægsarbejdet afslutte inden sommer 2018.

Økonomiske konsekvenser

Der er i budget 2017-2019 afsat i alt 5,0 mio. kr. til delvis realisering af den Strategiske Helhedsplanen for Folkemødet og Allinge. Sammen med anlægs- og driftsmidler fra henholdsvis Havnene og Grønne områder, opnås en medfinansiering på 6,0 mio. kr. over en 3-årig periode.

I begyndelsen af 2017 ansøgte kommunen om en udgiftsramme til områdefornyelse i Allinge. Ved brev af den 31. marts 2017 meddelte Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen reservation i henhold til byfornyelseslovens § 4, stk.2, til områdefornyelse i Allinge med et samlet budget på 9,0 mio. kr., hvoraf statens udgiftsramme udgør 3,0 mio. kr.

**Supplerende sagsfremstilling og/eller
Administrativ tilføjelse**

-

Punkt 3: Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016 samt notat over indkomne bemærkninger og sammenfattende miljøredegørelse

Åbent punkt

3 Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016 samt notat over indkomne bemærkninger og sammenfattende miljøredegørelse

01.09.00P15-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	3	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.
Økonomi- og Planudvalget indstiller.
Kommunalbestyrelsen beslutter.

Resumé

Forslag til Råstofplan 2016 samt miljøvurdering har været i offentlig høring i perioden 2. januar – 6. marts 2017, hvor det har været tilgængeligt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside.

Center for Teknik & Miljø har modtaget 4 bemærkninger til det offentliggjorte materiale. Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer af det tidligere offentliggjorte planforslag.

Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at følgende vedtages endeligt:
  - Råstofplan 2016 samt miljøvurderinger.
  - Sammenfattende miljøredegørelse
  - Notat over indkomne bemærkninger (Hvidbog)

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund og proces

Bornholms Regionskommune skal udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen fastlægger de overordnede rammer for regionskommunens administration af råstofindvinding på Bornholm samt for arealanvendelsen indenfor de udlagte områder. Råstofplanen skal udarbejdes på grundlag af en råstofkortlægning, som Bornholms Regionskommune ligeledes har ansvaret for at gennemføre.

Kommunalbestyrelsen skal gennemgå råstofplanen hvert fjerde år, for at vurdere om der er behov for justering eller revision af planen. Lovgrundlaget er fastlagt i råstoflovens §§ 5a, 6a.

På Kommunalbestyrelsens møde den 25. juni 2015 blev det besluttet at igangsætte arbejdet med at revidere Råstofplan for Bornholm 2012-2024.

Planprocessen indledtes med en idé-fase (1. offentlighedsfase), hvor en redegørelse over status på råstofplanlægningsområdet blev offentliggjort, sammen med et debatoplæg som opfordrede borgere, virksomheder, myndigheder og interesseorganisationer m.fl. til at indsende idéer og forslag til den kommende råstofplanrevision. Samtidig beskrev Center for Teknik og Miljø, hvorfor der er behov for en revision af råstofplanen.

Da Center for Teknik & Miljø ikke modtog bemærkninger til det offentliggjorte materiale, arbejdedes der videre med de emner, som var foreslået under Idé-fasen med enkelte justeringer, som viste sig nødvendige undervejs i processen (se afsnit om Baggrund og prioriteringer).

Center for Teknik og Miljø har herefter udarbejdet et forslag til Råstofplan 2016, som blev vedtaget af kommunalbestyrelsen d. 22. december 2016.

Planforslaget har, sammen med miljøvurdering af de nye råstofindvindingsområder været udsendt i offentlig høring i perioden fra d. 2. januar – 6. marts 2017 (2. offentlighedsfase). I denne periode modtog Center for Teknik & Miljø 4 bemærkninger. Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i det offentliggjorte materiale. Administrationens vurderinger af de indkomne høringsbemærkninger, kan sammen med bemærkningerne læses i det vedhæftede notat over indkomne bemærkninger (hvidbog).

I henhold til Miljøvurderingsloven, er der endvidere udarbejdet en sammenfattende miljøredegørelse, som kan læses i det vedhæftede. I denne vurderes det, at den miljømæssige indvirkning af råstofplanen står i et rimeligt forhold til sikringen af en bæredygtig råstofforsyning.

Kommunalbestyrelsen kan nu træffe afgørelse om endelig vedtagelse af følgende:

- o Råstofplan 2016 samt miljøvurderinger.
- o Sammenfattende miljøredegørelse
- o Notat over indkomne bemærkninger (hvidbog)

Efter den endelige vedtagelse, vil materialet blive offentliggjort på regionskommunens hjemmeside med klagevejledning og 4 ugers klagefrist.

Dette er nyt i Råstofplan 2016

For at sikre overensstemmelse imellem råstofplanens arealudlæg og den faktiske råstofindvinding på Bornholm, er to områder (Hellestsgård og Skovsholm), hvor der i dag indvindes råstoffer udenfor de udlagte råstofindvindingsområder, udlagt som nye råstofindvindingsområder i Råstofplan 2016. Der er bl.a. i den forbindelse udarbejdet miljøvurderinger for de nye udlæg samt indhentet planlægningsstilladelse fra Naturstyrelsen til udlæg af nyt område (Hellestsgård) i Natura 2000 område nr. 162 (Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne). Begge områder indeholder værdifulde råstoffer, og den fremtidige indvinding af disse særlige råstofkvaliteter er med disse nyudlæg sikret i en længere årrække fremover.

Herudover er der medtaget forslag om et nyt råstofindvindingsområde ved Torpebakker, da et ressourceestimat samt en ny risikovurdering har vist, at der ligger en god ressource, som kan udnyttes uden risiko for grundvandet, såfremt der tages behørigt hensyn.

Udover ovenstående er råstofplanens retningslinjer også blevet omarbejdet, for at gøre det tydeligere, hvilke muligheder og begrænsninger råstofplanens arealudlæg medfører. Der er ligeledes indført forudsætninger for udlæg af de tre nye indvindingsområder, med det formål at sikre de væsentligste øvrige interesser. Herved bliver det muligt at udnytte værdifulde råstoffer på arealer, hvor der også er andre væsentlige interesser at tage hensyn til.

Det fremtidige råstofplanarbejde på Bornholm

Da det er blevet klart, at der efterspørges et mere detaljeret og pålideligt estimat for hvor store mængder råstoffer, der kan forventes at kunne indvindes indenfor de udlagte råstofindvindingsområder, vil baggrunden for de udlagte arealer blive vurderet med henblik på at sikre et pålideligt datagrundlag for råstofplanens arealudlæg og eventuelle forudsætninger for disse. Denne opgave vil der blive arbejdet videre med i de kommende planperioder, og vil danne baggrund for fremtidige revisioner af råstofplanen.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Link til bilag: Råstofplan 2016

<http://bornholm.viewer.dkplan.niras.dk/dkplan/dkplan.aspx?intern=t&planId=25>

Brugernavn: guest

Adgangskode: kigind

Punkt 4: Forslag til lokalplan for nye færgefaciliteter på Rønne Havn

Bilag

LP forslag 093

Lokalplan 59

Referat fra TMU 3. april 2017

Åbent punkt

4 Forslag til lokalplan for nye færgefaciliteter på Rønne Havn

01.02.05P21-0428

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	4	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

Fra 2018 skal Rønne Havn besejles af andre hurtigfærger end de nuværende. De kommende hurtigfærger fordrer ændringer i de tekniske faciliteter på havnen, som ikke kan rummes indenfor den gældende lokalplan. Center for Teknik og Miljø har derfor udarbejdet et forslag til tillæg til den gældende lokalplan.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at forslaget til lokalplantillæg for ny færgefaciliteter på Rønne Havn sendes i offentlig høring i otte uger.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Indstillingen godkendt.

Sagsfremstilling

Inden 1. september 2018, hvor en ny operatør overtager færgetrafikken på Rønne Havn, skal der være etableret nye tekniske anlæg, som ikke kan rummes inden for den gældende lokalplan nr. 59. På denne baggrund besluttede Teknik- og Miljøudvalget 3. april 2017 at igangsætte den nødvendige lokalplanlægning.

Center for Teknik og Miljø har nu udarbejdet et forslag til et tillæg til lokalplan nr. 59, som udvider byggefeltet i den gældende lokalplan nr. 59. Med det udvidede byggefelt bliver det muligt at etablere de nødvendige nye færgefaciliteter. De øvrige bestemmelser i lokalplan nr. 59 berøres ikke.

Tillæg til lokalplaner skal tilvejebringes efter de samme regler som gælder for normale lokalplaner, hvilket indebærer at de skal i offentlig høring i minimum otte uger.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 5: Planforslag for solcelleparker ved Aakirkeby og ved Stenseby

Bilag

Debatoplæg 2017

Høringssvar fra Helene Jæger

MILJØRAPPORT Solcellepark Bodelyngsvejen

MILJØRAPPORT Solcellepark Slettegården

Referat fra KB-møde 22. dec. 2016

Forslag til lokalplan 094 for Solcellepark Bodelyngsvejen

FORSLAG til LP095 og KPT 025 for Solcellepark Slettegården - APRIL

Høringssvar fra Foreningen Bornholm

Åbent punkt

5 Planforslag for solcelleparker ved Aakirkeby og ved Stenseby

01.02.15P15-0011

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	5	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Kommunalbestyrelsen besluttede i december 2016 at indkalde ideer og forslag forud for mulig planlægning af arealer til solcelleparker. Der er under indkaldelse af ideer og forslag indkommet to hørings svar fra offentligheden.

Baggrunden for indkaldelsen af ideer og forslag var, at firmaerne SE Blue Renewables og European Energy hver for sig henvendte sig til Bornholms Regionskommune i efteråret 2016, idet de ønskede planlægning for solcelleparker på fire konkrete lokaliteter her på øen. De fire områder, som de ønskede planlagt til solceller, er i alt på 147 ha.

Her i foråret 2017 er der dog kun aktuelle ønsker om at opføre to solcelleparker, som hver for sig fylder 20 ha, altså i alt 40 ha. Bygherren er European Energy, som ønsker at etablere to solcelleparker ved henholdsvis Aakirkeby og Stenseby, idet firmaet har vundet et pilotudbud udskrevet af den tyske stat, der vil yde økonomisk støtte til de to projekter. De øvrige 107 ha, som der oprindeligt var anmodet om planlægning for, afventer nærmere stillingtagen fra de to bygherrer.

For de to aktuelle projekter ved Aakirkeby og Stenseby er der nu udarbejdet forslag til lokalplaner, forslag til kommuneplantillæg samt tilknyttede miljørapporter. Kommunalbestyrelsen kan nu beslutte at sende planforslagene i offentlig høring i otte uger. Når høringsfristen er udløbet og hørings svarene er gennemgået, vil planerne kunne vedtages endeligt.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at planforslag med tilhørende miljørapporter for to solcelleparker ved henholdsvis Aakirkeby og Stenseby sendes i offentlig høring i otte uger.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Baggrund

Bornholms Regionskommune modtog i august og september 2016 henvendelser fra to forskellige solcellefirmaer, SE Blue Renewables og European Energy, som på daværende tidspunkt opererede med mulighed for snarest at ville opføre solcelleparker på i alt fire forskellige lokaliteter på Bornholm. De fire lokaliteter er udpeget af de to firmaer, som på forhånd havde indgået aftaler med de respektive lodsejere. De fire arealer dækker tilsammen 147 ha landbrugsjord.

To hørings svar i foroffentlighedsfasen

Kommunalbestyrelsen besluttede 22. december 2016 at indkalde ideer og forslag forud for igangsætning af mulig planlægning af solcelleparker på de fire forskellige lokaliteter, som var foreslået af European Energy og SE Blue Renewables.

Center for Teknik og Miljø har i den netop overståede foroffentlighedsfase modtaget to hørings svar.

Det ene hørings svar er fra en borger, som bemærker, at de, der er så stærke modstandere af store vindmøller, da må være endnu mere modstandere af, at op til 80-100 hektar landbrugsjord eller naturarealer skal dækkes af solceller.

Det andet hørings svar er fra Foreningen Bornholm, som bl.a. skriver: Foreningen Bornholm kan principielt støtte etablering af solcelleparker på Bornholm. Det er en af vejene frem i Bornholms fortsatte bestræbelse på at nedsætte udledningen af CO². Foreningen er derimod noget skeptiske ved placeringen af de to aktuelle solcelleparker. Ingen af dem er resultat af en grundigt overvejet kommunal planlægning, men skyldes henvendelser fra private bygherrer. Placeringen af solcelleparkerne er tilfældig og ikke nødvendigvis den bedst mulige, ud fra tekniske, planlægnings- eller landbrugsmæssige hensyn.

Foreningen Bornholm undrer sig i øvrigt over, at solcelleparken på begge sider af Bodelyngsvejen ved Aakirkeby placeres i et område, som i forvejen er omfattet af projektet "Linjer i Landskabet", som via et vej- og stisystem syd for Aakirkeby skal føre besøgende rundt til en lang række natur- og kulturhistoriske seværdigheder og oplevelser. Bodelyngsvejen er netop én af vejene i projektet, så det vil bryde med oplevelsen af landskabets karakter af åbent landbrug at lægge en solcellepark på begge sider af vejen, så man skal færdes imellem indhegnede arealer med solceller.

Kun to solcelleparker er aktuelle på nuværende tidspunkt

Da solcelleanlæg ikke kan konkurrere på markedsvilkår, bliver solcelleparker kun etableret, når en bygherre har mulighed for at opnå økonomisk tilskud til el-produktionen. Solcelleparkerne på arealerne ved Stenseby og ved Aakirkeby vil modtage økonomisk tilskud fra Tyskland, idet European Energy sidst i 2016 vandt et enkeltstående pilotudbud udskrevet af den tyske stat. Der er i det vindende bud fra European Energy tale om i alt fem arealer, alle beliggende i Danmark, heraf to på Bornholm. Hvert af de to bornholmske arealer er på 20 ha, altså i alt 40 ha. Da det kun er på disse arealer, at der er aktuelle ønsker om at etablere solcelleparker, har Teknik & Miljø aftalt med European Energy og SE Blue Renewables, at igangsætning af planlægning for de øvrige bornholmske lokaliteter, som omfatter arealer på i alt 107 ha, udskydes indtil videre. Planlægningen for de resterende ønsker om solcelleparker vil fx kunne igangsættes, når bygherrerne finder det belejligt og samtidigt stiller den nødvendige konsulentbistand til rådighed for Center for Teknik og Miljø.

Solcelleplanlægning i forhold til landbrugsproduktion

På nuværende tidspunkt har Kommunalbestyrelsen truffet principbeslutning om at igangsætte planlægning for solcelleparker med mulighed for at inddrage i alt 147 ha landbrugsjord. Det dyrkede areal på Bornholm udgør 33.255 ha jord. Arealet på 147 ha udgør dermed kun 0,4 % af Bornholms samlede landbrugsareal. Hvis der var slagtesvineproduktion på en ejendom af denne størrelse, ville der årligt kunne leveres 7760 slagtesvin til Danish Crowns slagteri i Rønne. De konkrete ansøgninger om at udtage 147 ha landbrugsjord til solcelleparker vil kun betyde lidt i forhold til ønsket om at producere foder lokalt. På langt sigt kan det dog have

konsekvenser, hvis der udtages landbrugsarealer i større skala. Udfasning af landbrugsjord til solcelleparker er derfor principielt ikke hensigtsmæssigt i forhold til ønsket om at producere så meget lokalt foder som muligt til øens dyr. Center for Teknik og Miljø vil anbefale, at hvis der i fremtiden skal udtages yderligere landbrugsarealer til solcelleparker, bør det være arealer, hvor der i forvejen er restriktioner i forhold til dyrkning, udspredding af gylle, eller på terræn, hvor færdsel med landbrugsmaskiner kan være vanskelig. Yderligere redegørelse fremgår af et bilag til denne sagsfremstilling.

Planforslag for to solcelleparker

I samarbejde med konsulenter, som er stillet til rådighed af European Energy, har Center for Teknik og Miljø udarbejdet forslag til kommuneplantillæg samt forslag til lokalplan for hvert af de to aktuelle ønsker om at opføre solcelleparker. Der er tale om en solcellepark på 20 ha ved Stenseby samt en solcellepark på 20 ha ved Aakirkeby.

På hvert af de to arealer vil der kunne etableres solceller med en årlig produktion på ca. 10.500 MWh, i alt ca. 21.000 MWh. Til sammenligning producerer de tre vindmøller ved Tornbygård årligt ca. 24.000 MWh.

For at mindske solcelleparkerens visuelle påvirkning af landskabet indeholder lokalplanerne bestemmelser om, at der skal etableres afskærmende beplantning rundt om anlæggene.

Separate miljørapporter for hvert af de to områder

Miljøvurderingsloven fastlægger, at der skal foretages en miljøvurdering af planer, som kan formodes at have en væsentlig indflydelse på miljøet.

Center for Teknik og Miljø har foretaget høring hos de berørte myndigheder og organisationer: Miljøstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Københavns Stift, Bornholms Museum, Bornholms Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, Bornholm, Foreningen Bornholm og Sydbornholms Turist- og Erhvervssammenslutning.

På baggrund af kommunens scoping af planerne, samt de berørte myndigheders og organisationers udtalelser, er det vurderet, at miljørapporten skal afgrænses til at beskrive planernes visuelle indvirkning på det omgivende landskab de kulturhistoriske forhold, de geologiske interesser, naturbeskyttelse samt endelig projektets positive klimaeffekt i form af produktion af vedvarende energi.

For hvert af de to solcelleområder har Center for Teknik og Miljø i samarbejde med konsulenterne udarbejdet miljørapporter. Heri konkluderes det, at der ikke vil være uheldige konsekvenser for flora, fauna eller drikkevandsinteresser, da solcelleparkerne etableres på landbrugsjord i omdrift. I det omfang en effekt på den lokale natur og drikkevandet er målbar, vil den være positiv, idet solcellearealerne vil blive omlagt til vedvarende græs, og da sprøjtning og gødskning på arealet vil ophøre. Ydermere etableres der skærmende bevoksning i form af læhegn, som kan være skjulesteder for flere dyrearter.

Herudover redegøres der i miljørapporterne for solcelleanlæggenes visuelle påvirkning af det omgivne landskab. Anlæggene vil primært blive oplevet fra det helt nære landskab og fra de nærmeste veje tæt på lokalplanområderne. Anlæggene vil være synlige de første år, indtil den afskærmende beplantning vokser op og kan skærme for indsyn.

Solcelleparkerens væsentligste miljøeffekt er positiv i form af reduktion af luftforurening. Det konkluderes i miljørapporterne, at de positive effekter af projektet langt overstiger de negative.

En af solcelleparkerne er planlagt inden for kystnærhedszonen

Arealet ved Stenseby er beliggende inden for kystnærhedszonen. For planlægningen inden for kystnærhedszonen gælder, at der kun må planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. I den indledende planlægningsfase har en mere vestlig placering lige uden for kystnærhedszonen været undersøgt. Det er dog vurderet, at den valgte placering inden for kystnærhedszonen er

mere diskret i forhold til det lokale landskab. Begrundelsen for placeringen inden for kystnærhedszonen er nærmere beskrevet i den tilhørende miljørapport.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 6: Ansøgning fra Svanekegaarden om støtte til reovering af gårdsplads

Bilag

Ansøgning om reovering af Svanekegaardens befæstede arealer

Åbent punkt

6 Ansøgning fra Svanekegaarden om støtte til renovering af gårdsplads

82.11.00G01-0029

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	6	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Svanekegaarden ansøger om et tilskud på 246.250 kr. inkl. moms til renovering af Svanekegaardens gårdsplads. Ansøgningen forelægges Teknik- og Miljøudvalget med henblik på en orientering omkring forudgående historik, samt anmodning om en stillingtagen til sagens videresendelse til de kommende budgetforhandlinger vedrørende budget 2018.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller

- a) at udvalget tager orienteringen omkring sagen til efterretning, og
- b) at ansøgningen om tilskud på 246.250 kr. inkl. moms videresendes og indgår i drøftelserne vedrørende budgettet for 2018 og overslagsår.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Indstillingen godkendt.

Sagsfremstilling

Svanekegaarden ansøger Teknik- og Miljøudvalget om et tilskud på 246.250 kr. inkl. moms til renovering af institutionens gårdsplads, gårdspladsens areal: ca. 130 m². Ifølge ansøger er pladsens belægning (pigsten) i dag så ujævn, at det er vanskeligt for kulturinstitutionens gæster at færdes på området (ansøgningsbrev er vedlagt som bilag).

Historik i sagen:

2016:

I foråret 2016 ansøger Fonden Svanekegaarden Fritids- og Kulturudvalget om et anlægstilskud på 331.250 kr. inkl. moms til renovering af Svanekegaardens befæstede arealer.

Fritids- og Kulturudvalget den 28. september 2016: Afslag, idet renovering af kommunale anlæg ligger under Teknik- og Miljøudvalget.

Fonden Svanekegaarden ansøger den 22. november 2016 Teknik- og Miljøudvalget om et anlægstilskud på 246.250 kr. inkl. moms til renovering af Svanekegaardens befæstede arealer.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at teatersalen er kommunal ejendom. Bygningen er beliggende på Skippergade 8 i Svaneke.

Der er indhentet et tilbud på en udbedring af ovenstående forhold. Tilbuddet har et samlet budget på det ansøgte beløb, som beskrevet i bilag 1.

Ansøger gør opmærksom på, at Svanekegaarden i 2015 havde 15.000 besøgende, og at institutionen deltager i projektet "Kulturbærerne", der omhandler kulturtilbud for personer med handicap, hvorfor ujævne belægningsoverflader er u hensigtsmæssige.

Fritids- og Kulturudvalget bevilger hvert år et beløb til drift af kulturhuset Fonden Svanekegaarden:

- 2013: kr. 381.000
- 2014: kr. 365.000
- 2015: kr. 349.000
- 2016: kr. 352.000
- 2017: kr. 355.000
- 2018: kr. 355.000

Økonomiske konsekvenser

Det ansøgte beløb kan ikke finansieres inden for rammen af disponible midler for 2017.

Det indstilles at ansøgningen indgår i de kommende budgetforhandlinger vedrørende budget 2018 og overslagsår.

Center for Økonomi og Personale gør opmærksom på, at budgetbeløbets størrelse ekskl. moms varierer alt efter om der gives anlægstilskud til Svanekegaarden via Fritids- og Kulturudvalget, eller om BRK afholder udgifterne direkte til leverandørerne via Teknik- og Miljøudvalget.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Ingen

Punkt 7: Udfordringer for den kommunale madproduktion i forbindelse med etablering af køkkener på plejecentre

Bilag

Økonomi for plejecentermad

Kommunalt tilskud til madproduktion til plejecentre

Åbent punkt

7 Udfordringer for den kommunale madproduktion i forbindelse med etablering af køkkener på plejecentre

27.42.00G01-0052

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	7	

Hvem beslutter

Social- og Sundhedsudvalget beslutter.
Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

På Social- og Sundhedsudvalget og Teknik- og Miljøudvalgets møder den 3. april 2017 blev sagen "Etablering af køkkener på plejecentre" behandlet, hvor udvalgene besluttede, at der afholdes et fællesmøde mellem udvalgene, hvor de driftsmæssige udfordringer for den eksisterende kommunale madproduktion bliver behandlet.

Udvalgene bliver orienteret om udfordringerne og arbejdet hermed, samt giver input til den videre proces.

Indstilling og beslutning

Direktionen indstiller,

- a) at TMU og SSU tager orienteringen om den videre proces for den kommunale madproduktion til efterretning
- b) at udvalgene drøfter mulige løsninger

Social- og Sundhedsudvalget den 8. maj 2017:

Orienteringen taget til efterretning. SSU og TMU vil i august blive forelagt en sag med mulige scenarier til nærmere belysninger, herunder finansiering og tidsperspektiv.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:

Orienteringen blev taget til efterretning. I august forelægges en sag for TMU og SSU, der skitserer 3-4 scenarier med mulige løsninger.

Sagsfremstilling

Administrationen ansøgte den 28. marts 2017 Sundheds- og Ældreministeriet kr. 27.012.657,00 til ombygning og reovering af køkkenerne på plejecentrene Nørremøllecentret, Aabo og afdeling P11 på Lunden. Et positivt svar på ansøgningen vil medføre, at Bornholms Regionskommune kan følge de politiske ønsker om at lave mad fra bunden i de enkelte leve-bo miljø-køkkener. Dette vil medføre en betydelig nedgang i den kommunale centrale madproduktion og medføre større driftsmæssige udfordringer i DeViKa.

De umiddelbare konsekvenser bliver ifølge overslagsberegningerne, at det samlet set medfører en merudgift for kommunen på **504.430 kroner**. De fordeler sig således (se også bilag "Kommunalt tilskud til madproduktion til plejecentre");

Devika

- Øget tilskud til madproduktion til hjemmeboende og Sønderbo i DeViKa på 1.056.846 kroner
- Reducering af tilskud til madproduktion til afdeling P11 på plejecenter Lunden, Nørremølle centret og Aabo på i alt 887.799 kroner.
- Det samlede kommunale tilskud til DeViKas madproduktion stiger **169.046 kroner**.

Center for Ældre

- Øget tilskud til lokal madproduktion på afdeling P11 på plejecenter Lunden, Nørremølle centret og Aabo på i alt 1.578.772 kroner.
- Besparelser på modtagelse af mad på Aabo på 515.111 kroner.
- Besparelser som følge af ændrede funktionsvurderinger på afdeling P11 på plejecenter Lunden, Nørremølle centret og Aabo på i alt 832.524 kroner.
- De samlede kommunale udgifter til plejecentre stiger **230.867 kroner**.

Økonomi og Personale

- Ændring i administrative opgaver i Økonomi og Personale medfører øgede udgifter på i alt **104.247 kroner**.

Som finansiering af denne overgang kan findes ved at bruge midler afsat til madmor i køkkener på plejecentre.

I budget 2017 er der afsat følgende midler hertil;

Regnskabsår	Beløb DKK
2017	408.479,00
2018	612.719,00
2019	816.959,00
2020	816.959,00

Hvis Bornholms Regionskommune vælger at gå videre med implementeringen af Leve-bo miljøer på de resterende bornholmske plejecentre vil de kommunale udgifter til støtte af DeViKas produktion til hjemmeboende og Sønderbo stige yderligere frem til godt 3,5 millioner ved fuld implementering, som det fremgår af vedhæftede bilag "Økonomi for plejecentremad".

Derfor bør der allerede nu ses på hvilke muligheder der er for at lave en tilpasning af DeViKa til en situation hvor al mad til plejecentre produceres decentralt.

Udvalgene præsenteres på fællesmødet for de løsninger som administrationen arbejder med. Udvalgene har her mulighed for at komme med kommentarer og ideer til den videre proces.

Økonomiske konsekvenser

-

**Supplerende sagsfremstilling og/eller
Administrativ tilføjelse**

-

**Punkt 8: Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende
madscoleordninger**

Åbent punkt

8 Forslag om etablering af pilotprojekt(er) vedrørende madskoleordninger

29.09.04A08-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	8	

Hvem beslutter

Børne- og Skoleudvalget indstiller
Social- og Sundhedsudvalget indstiller
Teknik- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I juni 2016 blev et projekt om etablering af skolemadsordninger drøftet i Børne- og Skoleudvalget og i Social- og Sundhedsudvalget. Forslaget med de 3 modeller (Central produktion, Egenproduktion og Madskoler) blev efterfølgende præsenteret på et møde i Samrådet for Bornholms Regionskommunes skolevæsen i november 2016. Forslaget med Madskoler har været i høring i skolebestyrelser og Handicapråd i perioden 27. januar – 10. marts 2017. Der er modtaget høringsvar fra 7 skolebestyrelser samt Handicaprådet.

Indstilling og beslutning

Servicedirektøren indstiller,

- at Center for Ejendomme og Drift udarbejder anlægsoverslag vedrørende madskoler på Paradisbakkeskolen, Hans Rømer Skolen og Kildebakken, idet der tages hensyn til særlige krav til handicapforanstaltninger på Kildebakken.
- at der bevilges 116.000 kr. til udarbejdelse, inkl. ekstern rådgivning, udvikling af madskolekoncept og organiseringsmodel. Bevillingen finansieres af Center for skole, Kultur og Fritids overførte midler fra 2016.
- at det udarbejdede materiale indgår i arbejdet med budget 2018

Børne- og Skoleudvalget, den 2. maj 2017:
Anbefales. Betina Haagensen kan ikke medvirke.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Udvalget kan ikke anbefale indstillingen.

Jesper Lindstrøm Larsen og Bo Haxthausen ønsker at følge indstillingen.

Sagsfremstilling

Et resumé over hørings svarene viser, at Rønneskolen og Ungdomsskolen med forskellige argumenter anfører, at de ikke er interesserede i at deltage i pilotprojekt i forhold til madskoler, og heller ikke på længere sigt ønsker at indgå i et madskoleprojekt.

Svartingedal Skole vurderer, at både forældrebetaling og etablering af madskoler er økonomisk uhensigtsmæssige. De forventer ikke, at der kan opnås tilslutning med forældrebetaling på hverken 20,- eller 25,- kr. pr. måltid, og mener det er for dyrt at etablere madskolerne.

Kongeskærskolen tilslutter sig forventningen om positive effekter ved etablering af madskole. Dog er skolebestyrelsen bekymret over risikoen for, at forældrebetalingen vil medføre et A- og B-hold, og derfor ønskes madordning gratis for alle elever. Desuden peges der på risikoen for, at skolens ressourcer bliver belastede af en madordning, og at fokus på kerneopgaven bliver forstyrret.

Handicaprådet anbefaler frivillige madordninger på et par skoler under forudsætning af, at de fysiske rammer er på plads inden forsøget igangsættes.

Kildebakken ser gerne sig selv som pilotskole men forventer, at der bliver foretaget en nøjagtig beregning af anlægs- og driftsudgifter tilpasset skolens særlige behov og handicaptilpasning. Skolen forventer et øget fokus på sundhed og positive kulturelle effekter af at spise sammen. "Eleverne vil gerne lære at klare sig selv og spise sundt, lave sund mad og opleve det sociale fællesskab i en madgruppe". Slutteligt påpeges visse udfordringer ift. at afklare strukturen omkring hele madskolen samt brugerbetaling.

Hans Rømer Skolen har indgået partnerskab med Bornholms Landbrug med det formål, at skolens elever får læring og hands-on oplevelser i madens vej fra jord til bord. En madordning vil komplementere denne indsats og styrke skolens profil i lokalsamfundet og i det bornholmske skolevæsen generelt. Skolen har tidligere deltaget i pilotprojekter med madordning, hvor erfaringen er, at elever og forældre er interesserede i en sund madordning. Skolen påpeger, at der ikke i skolens budget er ressourcer til at dække uforudsete følgeomkostninger og forudsætter, at alle udgifter skal være kendte og finansierede på forhånd. Ligeledes ønskes der foretaget grundige kalkuler vedr. sammenhængen mellem deltagelsesprocent og deltagerbetaling, og der bør sigtes efter at "alle kan være med". Slutteligt nævnes, at "Madskolen" betragtes som en opgave for hele skolen og samtlige elever, og at der forventes fastansat professionelt personale i storkøkkenet.

Paradisbakkeskolen beskriver muligheden for etablering af Madskole som en opkvalificering af skolens profil og styrkelse af kerneopgaven. Skolen arbejder i forvejen med skolehaver og samarbejder med Amager Fælled Skole, som har 13 års erfaring som Madskole. Det påpeges, at der allerede tænkes i FASE III (ombygning af de fysiske læringsmiljøer), omkring grøn profil og etablering af produktionsdrivhus. Paradisbakkeskolen har fuld medarbejderopbakning til madskoleprojektet. Høringsvaret indeholder tillige detaljerede beskrivelser af det forventede udbytte hvad angår læring, dannelse, fysiologisk sundhed, mental sundhed, struktur, kultur, sociale færdigheder og inklusion, der understreger skolens ønske og ambition vedr. etablering af madskole.

Af udfordringer nævner Paradisbakkeskolen andelen af brugerbetaling med en smertegrænse på 20,- kr. pr. måltid. Tillige forventes tilslutningsgraden at tage en del år at bygge op. Det foreslås på baggrund af erfaringer fra andre kommuner, at Bornholms Regionskommune centralt administrerer madordningerne.

Hvad er en madskole?

I madskolen fremstilles maden dagligt på skolen i et produktionskøkken, der er designet til, at elever tager del i madlavningen, salg og servering. Elever fra udvalgte klassetrin skiftes til at deltage i madlavningen sammen med faglært personale. I denne model forudsættes, at der er etableret såvel produktionskøkkener, der kan rumme elevernes deltagelse i madlavningen samt spisefaciliteter til eleverne på skolen.

På baggrund af hørings svarene anbefales det, at det undersøges, hvordan madskoler kan organiseres på Paradisbakkeskolen, Hans Rømer Skolen og Kildebakken. Desuden foreslås, at der udarbejdes et anlægsoverslag for de tre skoler.

Udarbejdelsen af anlægsoverslag vedr. bygnings- og indretningsmæssige rammer for de tre skoler foreslås i første omgang foretaget af i Center for Ejendomme og Drift. Der bør ved den endelige projektering inddrages ekstern rådgivning fra relevant vidensinstitution.

Anlægsoverslagene skal kvalificeres i forhold til den enkelte skoles rammer, bygningsmasse og struktur samt forventelig udvikling i elevantal. Overslagene skal koordineres med FASE III, der omhandler etablering af nye læringsmiljøer på Kongeskærs skolen, Svartingedal Skole, Hans Rømer Skolen og Paradisbakkeskolen således, at der er gensidig understøttelse mellem ambitionerne om nye læringsmiljøer og implementering af Madskolen.

Anlægsoverslagene suppleres med udarbejdelse af koncept for Madskoler i BRK. Det være sig driftsplaner- og budgetter for hver pilotskole, herunder administration, betalingssystem, dagligdagsstruktur, ledelse, hvervekampagne, mål for tilslutning og kompetenceplaner. Konceptet og driftsplaner udarbejdes af ekstern rådgiver i samarbejde med Center for Skole, Kultur og Fritid samt Center for Sundhed. Såfremt en eller flere skoler godkendes som pilotprojektskoler, sker dette med forventning om etablering af en efterfølgende varig madordning på den pågældende skole.

Økonomiske konsekvenser

Ressourceforbruget i forbindelse med etablering og drift af madskoler relaterer sig til fem primære formål, hvor maden er en integreret del af skolens hverdag, pædagogik og organisering:

- Nyt læringsmiljø (produktionskøkken) som erstatter det nuværende rum for madkundskab. Det nye rum har mulighed for at rumme tværfaglige læringsperspektiver, som understøtter eller løfter det nuværende arbejde med læringsmål. Der kan arbejdes tværfagligt med fag som matematik, dansk, engelsk, kemi, biologi m.fl.
- Madordning. Alle elever på skolen kan tilmelde sig madordningen, hvor de dagligt vil få serveret et sundt frisktillavet måltid.
- Udsatte familier skal have mulighed for at søge om tilskud til deltagelse i madordningen med henblik på at understøtte trivsel, hvor der kan være særligt behov.
- Fælles spisefaciliteter. Det fælles spiserum, hvor alle elever spiser frokost (inklusive egne madpakker), danner en særlig ramme med fokus på dannelse og fællesskaber.
- Handlekompetencer for elevens egen sundhed og trivsel. Via deltagelsen i køkkenproduktionen samt de relaterede aktiviteter tilegner eleverne sig færdigheder og viden om god, velsmagende mad og sunde madvaner.

Omkostninger ved etablering og drift af madskole:

Anførte nominelle beløb er anvendt på baggrund af anlægsberegninger og erfaringer fra følgende kommuner: København, Aarhus og Svendborg, samt driftsbudgetter fra madskoler i Københavns kommune.

Forudsætningen for anvendelsen af beløbene er, at de gælder som retvisende skøn på omkostninger ved anlæg og drift, der eksemplificerer det fulde billede af de økonomiske konsekvenser.

Etableringsomkostning:

Siden 2010 er der blevet etableret tolv madskoler i Københavns Kommune og en i Svendborg Kommune (flere er på vej). Anlægsudgifterne afhænger i særlig grad af den eksisterende skoles bygningsmasse, faciliteter og muligheder.

Anlægsudgifterne har i ovenstående periode varieret mellem 5 og 11 mio. kr. (nominelle beløb)

Udgifterne har indeholdt:

- Ombygning af og eventuel tilbygning til nuværende bygninger:
Produktions- og læringskøkken, lagerfaciliteter og spisefaciliteter.
- Inventar og redskaber.
- Projektledelse.
- Ekstern Rådgivning – bygninger og indretning.

Overslag på ekstern rådgivning vedr. organisering og udvikling af koncept:

Kr. 116.000,- i alt for det samlede koncept.

Et bud på fremtidige driftsomkostninger:

Nedenstående eksempler er perspektiveret i forhold til en madskole med tilslutningsprocent på henholdsvis 50 og 75%. Der forventes en indkøringsperiode med lavere tilslutning som tillige kræver driftstilskud til løn, el, vand etc. (ikke beregnet).

Driftstilskuddet øges i takt med tilslutningen. Tilslutningen må tillige forventes at være højere ved en lavere forældrebetaling.

Årligt driftstilskud én madskole:

	Tilslutning	Årligt tilskud	Tilslutning	Årligt tilskud
Forældrebetaling 20,-	50%	700.000,-	75%	1.000.000,-
Forældrebetaling 25,-	50%	475.000,-	75%	650.000,-

Tabel (1) viser baggrunden for de enkelte eksempler med følgende variable: antal elever, tilslutningsprocent og forældrebetaling.

Tabel 1

Elevantal		500		
Spisedage/år		200		
Pris pr. måltid	kr.	32		
Forældrebetaling	kr.	20		
Tilslutning	50%		75%	
Tilskud til ressourcetsvage familier*	kr.	100.000		
Årligt kommunal drifttilskud	kr.	700.000	kr. 1.000.000	
Forældrebetaling		25		
Tilslutning	50%		75%	
Tilskud til ressourcetsvage familier*	kr.	125.000		
Årligt kommunal drifttilskud	kr.	475.000	kr. 650.000	

Pris pr måltid inkl:
 Køkkenløn
 Lærerløn (65%)
 Rengøringsløn
 Beklædning m.m.
 Rengøringsartikler
 Råvarer (nogle incl. frugt)
 El, vand, varme
 Anskaffelser
 Vedligeholdels/ reparation
 Øvrige varekøb
 Diverse incl administration

*50 % pr. barn, til 10 % af eleverne.

Vurderingen af driftsomkostningerne skal kvalificeres i forbindelse med udviklingen af madskolekoncepterne på de foreslåede tre skoler.

Tidsplan 2017

Tid	Aktivitet
2.maj & 8.maj	Behandling i fagudvalg
16. maj	Behandling i ØPU
24. maj	Behandling i KB
Juni måned	Udarbejdelse af anlægsoverslag
Juni måned	Udarbejdelse af konkret madskolekoncept for Paradisbakkeskolen, Hans Rømer Skolen og Kildebakken
1.august	Anlægsoverslag fremsendes til de relevante centre
1.august	Det konkrete madskolekoncept fremsendes til de relevante centre

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 9: Status på mål for 2017 og målproces for budget 2018 - teknik- og Miljøudvalget

Bilag

Bilag 1: Oversigt over udvalgenes mål og delmål 2017

Bilag 2: Målopfølgningsskema TMU

Åbent punkt

9 Status på mål for 2017 og målproces for budget 2018 – Teknik- og Miljøudvalget

00.30.02G01-0018

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	9	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Udvalget skal drøfte status på målene for 2017, samt tage hul på drøftelserne af nye mål for budget 2018.

Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller, at udvalget

- a) drøfter status på mål for 2017
- b) drøfter mål for budget 2018
- c) drøfter mulige emner for budgetmøder med centrene i juni

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Drøftet.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen og de enkelte udvalg har siden målseminaret i februar 2014 arbejdet med målsætninger for Bornholms Regionskommune i de politiske processer. Dels langsigtede mål for valgperioden og dels for budgetårene 2015-2017 i form af delmål.

De enkelte udvalg har ansvar for at sætte retning for udviklingen af de politikområder, der er deres ansvarsområde. Dette skal ske i respekt for tidligere beslutninger og for kommunalbestyrelsens visioner og ønsker for Bornholms udvikling. Udvalgenes mål skal kobles til prioriteringsforslag der vil skulle indgå i budgetmaterialet.

Et naturligt led i arbejdet med mål, er også at udvalget evaluerer status på implementering af delmål for 2017.

Status og opfølgning på mål for 2017

Status og opfølgning på mål for 2017. Orientering om hvilke indsatser der er iværksat og status på fremdrift i forhold til delmål for 2017.

Udvalgets langsigtede mål og aktuelle delmål for 2017 kan ses i bilag 1.

Derudover kan oversigten over mål og status på delmål ses af bilag 2.

Oplæg til nye delmål for 2018

De langsigtede mål for valgperioden løber til og med 2017.

For at sikre en kontinuitet frem mod kommunalvalget bør udvalget drøfte evt. oplæg til nye mulige delmål på baggrund af udviklingen inden for politikområdet. Det anbefales fra administrativt hold, at delmålene tager udgangspunkt i de langsigtede mål for 2014-2017, hvor de langsigtede mål og delmålene "forlænges" og eventuelt tilrettes.

I forbindelse med nye delmål vil det være muligt at lade delmålet formulere som en evaluering af de samlede indsats for det langsigtede mål over valgperioden.

For at give en ny kommunalbestyrelse de bedst mulige arbejdsbetingelser opfordres udvalget til at sætte få, realistiske delmål for 2018.

Udvalget kan i denne forbindelse også arbejde med delmål der går på tværs af udvalgsområder, og lægge op til andre udvalg at arbejde med delmålet.

Udvalgets delmål til det videre arbejde med budget 2018 besluttet endeligt på udvalgs møderne i juni.

Emner til budgetmøder mellem udvalg og centre

I forbindelse med udvalgets møde i juni afholdes i forlængelse af tidsplanen for mål- og budgetprocessen budgetmøder med centrene under udvalgets område.

Udvalget drøfter på maj-mødet mulige emner til budgetmøderne ml. udvalget og repræsentanter fra centre i juni.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 10: Opsamling på deltagelse i KLs Teknik og Miljømøde

Åbent punkt

10 Opsamling på deltagelse i KLs Teknik og Miljømøde

00.01.00G01-0085

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	10	

Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

Resumé

Tre medlemmer af Teknik- og Miljøudvalget har deltaget i Kommunernes Landsforenings Teknik og Miljømøde den 24. - 26. april og vil på mødet orientere om udbyttet.

Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
Orienteringen blev taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Bo Haxthausen, Torben Rønne-Larsen og Steen Frandsen har deltaget i KLs årlige Teknik og Miljømøde, og vil på mødet orientere det resterende udvalg om input fra mødet.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Punkt 11: Gensidig orientering

Åbent punkt

11 Gensidig orientering

01.01.00I00-0010

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	08-05-2017	11	

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:
TMU er inviteret til borgermøde i Åkirkeby den 23. maj.

Punkt 12: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

12 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

01.01.00I00-0009

Behandling

Teknik- og Miljøudvalget

Mødedato

08-05-2017

Åbent punkt

12

Lukket punkt

Indstilling og beslutning

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:

Ingen.

Punkt 13: Koordinering med andre politikområder

Åbent punkt

13 Koordinering med andre politikområder

00.17.00P27-0007

Behandling

Teknik- og Miljøudvalget

Mødedato

08-05-2017

Åbent punkt

13

Lukket punkt

Indstilling og beslutning

Teknik- og Miljøudvalget den 8. maj 2017:

Intet.

Punkt 101: Lukket

Punkt 102: Lukket

Punkt 103: Lukket

Punkt 104: Lukket

Punkt 105: Lukket

Punkt 106: Lukket

Punkt 107: Lukket

Punkt 108: Lukket

Punkt 109: Lukket